

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 17. maja 2016. godine
Ref. br.:RK942/16

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI118/15

Podnosilac

Dragiša Stojković

**Ocena ustavnosti presude GSK-KPA-A-129/13
Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu Vrhovnog suda Kosova
od 3. juna 2015. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Robert Carolan, sudija
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo g. Dragiša Stojković, sa prebivalištem u Smederevu, Republika Srbija (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu GSK-KPA-A-129/13 Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu Vrhovnog suda (u daljem tekstu: Žalbeno veće), od 3. juna 2015. godine, kojom je odbijena, kao neosnovana, žalba podnosioca zahteva, izjavljena na odluku KPCC/D/A/180/2012 Komisije za imovinske zahteve Kosova (u daljem tekstu: KIZK), od 14. decembra 2012. godine.
3. Osporena presuda je uručena podnosiocu zahteva 30. juna 2015. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom je navodno povređeno pravo podnosioca zahteva garantovano članom 5 [Jezici] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i članom 6 [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113. (7) Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 22. septembra 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 14. oktobra 2015. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almiro Rodrigues za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Bekim Sejdiu.
8. Dana 2. novembra 2015. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Žalbenom veću.
9. Dana 12. aprila 2016. godine, Veće za razmatranje je nakon što je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

10. Dana 11. januara 2007. godine, podnosilac zahteva je tražio od Kosovskoj agenciji za imovinu (u daljem tekstu: KAI) potvrđivanje svojinskog prava svoje majke i ponovni posed parcele u Petrovom selu, Opština Prizren.
11. Dana 14. decembra 2012. godine, KIZK je (grupna odluka KPCC/D/A/180/2012) odbacila zahtev podnosioca zahteva. KIZK je dalje zaključila da podnosilac zahteva nije dokazao da zahtev uključuje okolnosti koje su direktno povezane ili rezultiraju iz oružanog sukoba 1998-1999. godine.

12. Dana 15. maja 2013. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Žalbenom veću, zbog: *“pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja“* i *„pogrešne primene materijalnog prava“*.
13. Dana 3. juna 2015. godine, Žalbeno veće je (presuda GSK-KPA-A-129/13) odbacilo žalbu podnosioca zahteva, kao neosnovanu, i obrazložilo:

“KIZK je nadležna da reši svojinske zahteve [...] koji su direktno povezani ili rezultiraju iz oružanog sukoba koji se dogodio između 27. februara 1998. i 20. juna 1999. godine.

[...]

Dakle, KIZK je zakonski odlučila da odbaci imovinski zahtev.“

Navodi podnosioca

14. Podnosilac zahteva tvrdi da je osporenom presudom povređen član 5 [Jezici] Ustava i član 6 [Pravo na pravično suđenje] EKLJP.
15. Podnosilac zahteva tvrdi da je Žalbeno veće utvrdilo činjenicu da je *“On izjavio da je dokazao da imovina u zahtevu nije izgubljena usled okolnosti koje su povezane sa sukobom koji se dogodio u 1998/1999. godini”*. On zaključuje da je utvrđena činjenica *“potpuna neistina i može biti samo rezultat namernog ili nenamernog pogrešnog prevoda.“*
16. Podnosilac zahteva tvrdi da nijednom sudiji i zapisničaru *“srpski nije maternji jezik“* i utvrđena činjenica od strane Žalbenog je nastala zbog *“potpuno pogrešnog prevoda“* njegove izjave, koja ima *“potpuno pogrešno značenje“*. Podnosilac zahteva tvrdi da ima *“pravo da se u postupku (...) služi srpskim jezikom.“*
17. Konačno, podnosilac zahteva, takođe tvrdi: *“Povređeno je moje pravo na pravično suđenje garantovano članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.“*
18. Podnosilac zahteva zaključuje, tražeći da Sud *“utvrdi neustavnost Presude Vrhovnog suda Kosova GSK-KPA-A-129/13 od 03. 06. 2015. godine i naloži otklanjanje ovih povreda.“*

Prihvatljivost zahteva

19. Sud prvo ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.
20. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. Ustava, koji propisuje:

“7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.“
21. Sud se poziva i na član 47. Zakona, koji propisuje:

“Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

22. Pored toga, Sud uzima u obzir i pravilo 36 (1) b) Poslovnika, koje propisuje:

(1) “Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev: (b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke”.
23. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da je osporenom presudom povređeno njegovo pravo na korišćenje jezika i na pravično suđenje zbog pogrešnog utvrđivanja činjenica, usled pogrešnog prevoda njegove izjave.
24. Sud primećuje da podnosilac zahteva tvrdi u svojoj žalbi pred Žalbenim većem da je *“netačna tvrdnja iz obrazloženja [KIZK-a] da ja nisam pokazao da moj zahtev sadrži okolnosti koje se direktno odnose ili su rezultirale iz konflikta u 1998-1999 godini. Ja sam posed nad predmetnom imovinom izgubio zbog okolnosti koje su rezultat konflikta u 1998-1999. godini.”*
25. Sud dalje primećuje da podnosilac zahteva tvrdi u svojoj žalbi da se *“pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje ogleda u tome da Kosovska Agencije za imovinu nije utvrdila da sam ja zakonski naslednik nosioca imovinskog prava”* i *“to je dovelo i do pogrešne primene materijalnog prava odnosno primene odredbe koja definiše nadležnost Kosovske agencije za imovinu.”*
26. Sud smatra da je Žalbeno veće detaljno analiziralo predstavljene dokaze i navode podnosioca zahteva, objašnjavajući i davajući detaljno obrazloženje zašto je njegova žalba odbijena.
27. U stvari, Žalbeno veće je primetilo da je KIZK objasnila da je *“porodica Čovanaj kupila imovinu u zahtevu u 1970. godini i koristila istu tokom sukoba”*. Žalbeno veće je, takođe pomenulo da *“u odgovoru na sudski nalog, žalilac nije potkrepio da je porodica Čovanaj u stvari posedovala imovinu u zahtevu pre i tokom oružanog sukoba”*. Pored toga, Žalbeno veće je primetilo da je *“predmet između stranaka u vezi imovine u zahtevu u sudu u Prizrenu još od 1986. godine na čekanju.”*
28. Dakle, Žalbeno veće je zaključilo, kao i KIZK, da *“imovinski zahtev nije povezan sa okolnostima koji su direktno povezani ili rezultiraju iz oružanog sukoba i da je KIZK zakonski odlučila da ista nije nadležna da odluči po ovom imovinskom zahtevu. Dakle, KIZK je zakonski odlučila da odbaci imovinski zahtev.”*
29. Sud primećuje da se tvrdnje podnosioca zahteva pred Žalbenim većem odnose na utvrđivanje toga da on ima pravo na ponovni posed sporne imovine i kao takve, tvrdnje su zakonske prirode i spadaju pod nadležnost redovnih sudova.
30. Sud, takođe primećuje da podnosilac zahteva po prvi put tvrdi pred Ustavnim sudom ustavnu povredu svojih prava na korišćenje jezika i pravično suđenje zbog pogrešnog prevoda njegove izjave. Kao posledica tog pogrešnog prevoda, došlo je do pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i primene zakona.

31. Sud dalje primećuje da podnosilac zahteva u redovnim postupcima nije konkretno i suštinski pokrenuo navodnu povredu svog „*prava da se u postupku (...) služi srpskim jezikom*“, niti je objasnio zašto se se pred redovnim sudovima nije pozvao na svoje pravo garantovano članom 5. Ustava onako kako je to predstavio pred Sudom.
32. U stvari, Sud naglašava da je podnosilac zahteva trebalo da predstavi tu tvrdnju barem u žalbi pred Žalbenim većem, jer on ne samo da je imao pravo, već je bio dužan da to uradi u skladu sa principom supsidijarnosti.
33. U tom smislu, Sud ponavlja da, u skladu sa principom supsidijarnosti, redovnim sudovima treba dati mogućnost da konačno odluče o pitanju koje razmatraju. To znači da navodnu ustavnu povredu uopšte ne bi trebalo dozvoliti da stigne do Ustavnog suda, bez da se prethodno razmotri od strane redovnih sudova.
34. Princip iscrpljivanja pravnih sredstava koji se odnosi na princip supsidijarnosti, zahteva da podnosilac zahteva mora da iscrpi sva pravna sredstva u postupcima pred redovnim sudovima pre nego što dođe u Ustavni sud.
35. Stoga, Sud smatra da se podnosilac zahteva odrekao svog prava da se dalje žali i na taj način nije iscrpeo sva pravna sredstva na raspolaganju prema važećem zakonu na Kosovu (vidi, na primer: slučaj br. KIO7/09, *Demë i Besnik Kurbogaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 19. maja 2010. godine, stavovi 28-29;).
36. Ova ocena je u skladu sa jurisprudencijom ESLJP-a, koji je utvrdio da „*se podnositeljka zahteva žalila da njoj nije omogućeno da se vodi postupak na mađarskom – njenom maternjem jeziku – jer ona nije govorila tečno srpski jezik. Sud primećuje da (...) podnositeljka nikada nije pokrenula ovu žalbu na nacionalnom nivou. Stoga, ova žalba mora da se odbije zbog neiscrpljenja nacionalnih pravnih sredstava (...)*“. (ESLJP, Odluka u vezi sa prihvatljivošću zahteva 44694 od strane *Eržebet PAP protiv Srbije*, od 21. juna 2011. godine, poglavlje o zakonu, stav 3.).
37. Sud primećuje da su odluke ESLJP-a o istom pitanju donete, između ostalog, u sledećim slučajevima: *Cardot protiv Francuske*, Zahtev br. 11069/84, presuda od 19. marta 1991. godine, stav 34; Odluka u zahtevu br. 40521/06, *Aleksandr Mikhaylovich Gorbatenko protiv Rusije*, stav 43. i 44.; Odluka u vezi sa prihvatljivošću zahteva br. 33088/96, 52236/99, 52451/99 - 52453/99, 52455/99, 52457/99 - 52459/99 od strane *Antona Jazvinsky protiv Republike Slovačke*, od 7. septembra 2000. godine, poglavlje o zakonu, stavovi 3, 5, 7 b), 9, 11, 14, 15, 19 i 20 a); Odluka u zahtevu br. 36367/09, *Ziyavdi Deniyevich Kagirov protiv Rusije*, od 27. avgusta 2013. godine, stav 45; Odluka u zahtevu br. 56783/11, *Miroslav Kral protiv Slovačke*, od 2. decembra 2014. godine, stavovi 60. do 65.; Odluka u zahtevu br. 59703/13, *Lee Anthony Roberts protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 5. januara 2016. godine, stavovi 42. do 45.
38. Obrazloženje za pravilo iscrpljenosti je da priušti nadležnim organima, uključujući i sudove, mogućnost da spreče ili isprave navodnu povredu Ustava.

Pravilo je zasnovano na pretpostavci da pravni poredak Kosova obezbeđuje delotvorna pravna sredstva protiv povrede ustavnih prava. Ovo je važan aspekt supsidijarnog karaktera ustavnih odredaba (vidi, slučaj br. KI116/14, *Fadil Selmanaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 26. januara 2015. godine, stav 48).

39. Na osnovu gore navedenog, zahtev mora biti proglašen neprihvatljivim, zbog neiscrpljivanja pravnih sredstava, kako je utvrđeno u članu 113. (7) Ustava i dalje predviđeno članom 47. Zakona, a precizirano pravilom 36 (1) b) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113. (7) Ustava, članom 47. Zakona i pravilom 36 (1) b) i 56 b) Poslovnika, dana 12. aprila 2016. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20. 4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

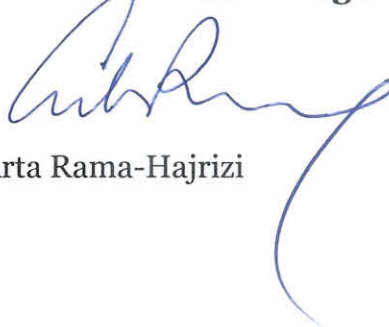
Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi